

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Vuosi 1966 oli kaupunkisuunnitteluviraston toinen täysi toimintavuosi. V. 1964 alkanut viraston toiminta laajentui kertomusvuotena kaupunkisuunnitteluun liittyvien kysymysten tullessa yhä monisäikeisemmiksi ja laajakantoisemmiksi. Viraston toimintamuotojen vakiintuminen jatkui ja samalla voitiin luoda pohjaa suunnittelulle, jossa tavoitteena oli mahdollisimman tehokkaasti toimivan, selkeästi hahmotellun, viihtyisän ja elävän kaupunkikokonaisuuden muodostuminen. Lisääntyneen henkilökunnan ansiosta viraston piirissä voitiin toimeenpanna huomattavia tutkimus- ja suunnittelutöitä, joissa pyrittiin löytämään moniin keskeisiin ongelmiin kaupungin kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Moottoriajoneuvojen määrän lisääntymisen johdosta liikennekysymyksistä oli tullut vaikeasti hallittavissa oleva ongelma Helsingissä.

Joulukuussa 1965 yksityisten insinööri-toimistojen kanssa tehdyn sopimuksen mukainen liikennetutkimus Helsingin kaupungin, Espoon kauppalan ja Helsingin maalaiskunnan alueella aloitettiin vuosien 1965/66 vaihteessa. Liikennetutkimus lisäsi kaupunkisuunnitteluviraston eri osastojen työmäärää, sillä mainitun sopimuksen mukaan kaupungin velvollisuutena oli antaa tutkimuksen suorittajalle mm. nykytilannetta koskevia tietoja. Kertomusvuotena viraston toimesta hankittiin ja muokattiin tutkimuksen suorittajan tarvitsemaan muotoon tietoja, jotka koskivat väestöä, ruokakunta- ja

tulojakautumaa, työpaikkojen sijoittumista ja määrää, auton omistusta jne. Myös maankäyttöön ja rakentamiseen kuuluvia kysymyksiä selvitettiin ko. tutkimuksen ohessa. Liikennetutkimuksen yhteydessä laadittaisiin liikenne-ennusteisiin pohjautuva, kaikki tärkeimmät liikenneväylät sisältävä kokonaisliikennesuunnitelma, jonka odotettiin osaltaan helpottavan liikennekysymysten vastaista hoitamista.

Varsinainen kaavoitustyö oli loppuvaiheessa ja työn alla olleet kaavat saataisiin lähivuosina valmiiksi. Kaupunkisuunnittelutyö ja siihen liittyvä kaavoitus on kuitenkin elävää ja jatkuvasti uudistuvaa. Tuskin on kaava saatu valmiiksi, kun uudistustyö joltakin osin alkaa. Yleiskaavan tarkistustyö, vanhojen asemakaavojen uudistaminen, Keskustan yleiskaavallinen tutkimus, akateemikko Alvar Aallon laatiman Helsingin keskustasuunnitelman edelleen kehittäminen, koko Helsingin alueen viher- ja ranta-alueiden suunnittelutyö ovat laajoja, vuosien työn vaativia kohteita, joitakin esimerkkejä tehtäväkokonaisuudesta pömiaksemme.

Kaupunkisuunnitteluviraston toiminnan laajuutta kuvaa viraston diaariin kertomusvuotena merkittyjen asioiden luku, joka oli 1 618. Näistä oli virastopäällikön asioita 460, kansliaosaston 65, asemakaavaosaston 607, yleiskaavaosaston 31 ja liikennesuunnitteluosaston 455. Viraston lähettämien kirjeiden lukumäärä oli 341. Virastopäällikön päätösluettelon pykäläluku oli 284.

Virastopäällikön kertomusvuotena valmistamista asioista mainittakoon kaupunginhallitukselle annettavat lausunnot uuden messualueen varaamisesta, tutkimuksen suorittamisesta Helsinkiä ympäröivästä I maailmansodan aikaisesta linnoitusvyöhykkeestä sekä Talosaaren alueen käyttösuunnitelman laatimisesta.

Kaupunkisuunnitteluviraston virastopäällikönä toimi kertomusvuonna arkkiteetti Aarne Ervi.

Viraston palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 95 henkilöä, joten henkilökunta oli lisääntynyt 26 hengellä edelliseen vuoteen verrattuna. Henkilökunnan määrä ja rakenne osastoittain oli 31.12. seuraava:

Osasto	Virkasuhteessa				Työsopimus-suhteessa		Yhteensä			Lisäys v:een 1965 verraten
	Vak.		Tp.		M	N	M	N	Yht.	
	M	N	M	N						
Kansliaosasto	4	2	—	2	5	2	9	6	15	4
Asemakaavaosasto	8	13	—	—	6	9	14	22	36	8
Yleiskaavaosasto	2	4	—	—	6	3	8	7	15	9
Liikennesuunnitteluosasto	6	5	—	—	11	7	17	12	29	5
Koko henkilökunta	20	24	—	2	28	21	48	47	95	26

Kansliaosasto. Osaston henkilökunta muuttui kertomusvuotena siten, että kaupunkisuunnittelulautakunnan sihteerin oltua 1.1.—31.5. virkavapaana mainittua virkaa hoiti ko. aikana viransijainen. Osaston palvelukseen tuli työsopimussuhteinen osastosihteeriksi, 10. p:n toimistoapulainen, työsopimussuhteinen toimistoapulainen ja lähetti.

Osasto toimi kertomusvuoden aikana talon Katariinankatu 1 III kerroksessa.

Kansliaosasto huolehti viraston hallinnollisten ja lainopillisten tehtävien hoitamisesta. Viimeksi mainituista huomattavimpia olivat Valmetin aluetta ja Esplanadikadun rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten suojelemista koskevat juridiset selvitykset. Kaavojen julkisuuskysymystä koskeva esitelmä pidettiin ruotsalaiselle asiakirjojen julkisuuskysymystä tutkivalle komitealle.

Viraston henkilökunta-asiat kuuluivat myös kansliaosaston tehtäviin.

Poikkeuslupa-anomuksista annettuja kaupunkisuunnitteluviraston lausuntoja kansliaosasto valmisteli yhdessä asemakaavaosaston kanssa. Tämän ohella osasto avusti

virastopäällikköä laatimalla tämän esiteltävänä olleissa asioissa yhteenvetoja eri osastojen lausunnoista ja esityksistä.

Kansliaosaston lähettämien kirjeiden luku oli 67.

Tili-, palkka- ja henkilöasioita koskevia ilmoituksia tehtiin rahatoimistolle 2 071, palkkalautakunnalle 185, tietojenkäsittelykeskukselle 279, tilastotoimistolle 48 ja koulutustoimikunnalle 13.

Ulkomaisten vieraiden vastaanotosta ja ohjelman käytännön järjestelyistä osasto niin ikään huolehti yhdessä muiden osastojen kanssa. Ryhmille ja tärkeimmille yksityisille vieraille järjestetty ohjelma sisälsi yleensä kaupunkisuunnittelua Helsingissä koskevan esityksen virastossa, tutustumisen akateemikko Alvar Aallon keskustasuunnitelmaan Kallion virastotalossa sekä usein lisäksi kiertoajelun uusille asuntoalueille.

Ulkomaisia vierailijoita kävi kaupunkisuunnitteluvirastossa yht. 467, joista mm. Ranskasta oli 195, Saksan Liittotasavallasta 93, Pohjoismaista 55, Itävallasta 30, Belgiasta 26, Neuvostoliitosta 19 ja Englannista 17. Kaukaisimmat vieraat olivat Japanista,

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Kanadasta, Perusta, Amerikasta ja Etelä-Afrikasta.

Asemakaavaosasto. Osaston henkilökunta muuttui kertomusvuotena siten, että edellisen vuoden puolivälistä lähtien avoinna ollut asemakaava-arkkitehdin virka täytettiin. Työsopimussuhteeseen palkattiin kaksi arkkitehtia Kantakaupungin suunnittelu-tehtäviin ja yksi arkkitehti hoitamaan sata- ja ranta-alueiden suunnittelua, insinööri, toimistos sihteeri ja kaksi piirtäjää. Yksi arkkitehdin virka oli avoinna.

Osasto toimi kertomusvuoden ajan taloissa Katariinankatu 1—3 ja Aleksanterinkatu 16—18.

Kaavoittamattomien alueiden asemakaavojen laatimisen lisäksi antoi vahvistettujen asemakaavojen uudistaminen osastolle runsaasti työtä. Monet 1930- ja 1940-luvuilta peräisin olevat ja niitä vanhemmat asemakaavat olivat uudistamisen tarpeessa. Kun suunnitteluprosessi oli jatkuvaa, oli pian edessä viime ja tällä vuosikymmenelläkin laadittujen asemakaavojen uudistaminen.

Vuoden aikana valmistui kuusi uutta asemakaavaehdotusta, jotka koskivat Kivihaan, Herttoniemen ja sen teollisuusalueen, Kulosaaren ja Ruoholahden eräitä kortteleita sekä Mellunmäen alueen pohjoisosaa. Näiden lisäksi valmistuivat seuraavat korjatut asemakaavaehdotukset: Rautatien länsipuolinen osa Tapanilaa, Pihlajamäen koillisosa ja pohjoinen hautausmaa, Kontulan eteläosa ja Pukinmäki.

Kaupunkisuunnittelulautakunnalle esiteltiin toimintavuotena 340 asiaa. Asemakaavan muutoksia laadittiin 86 kpl. Rakennustarkastusvirastolle annettiin 375 lausuntoa rakennuslupa-anomuksista, tonttikorkeusilmoituksia annettiin 757 kpl.

Kertomusvuotena jatkettiin suuritöistä 1.—8. ja 10.—14. kaupunginosien asemakaavojen uudistamista keskittyen lähinnä eteläisten kaupunginosien asemakaavaehdotuksen laatimiseen ja kaupunginvaltuuston jo hyväksymien, mutta sisäasiainministeriön

palauttamien 10.—12. kaupunginosien asemakaavojen korjaamiseen. Nämä työt vaativat kaavoitettavien alueiden yksityiskohtaista, usein rakennuskohtaistakin tutkimista. Valtion kaavoitusviranomaisten kanssa neuvoteltiin eri laatimistavoista toteuttamiskelpoisen asemakaavan aikaansaamiseksi.

Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä vuoden lopulla akateemikko Alvar Aallon laatiman keskustasuunnitelman ja Pasilan suunnitelman osaston työmäärä lisääntyi huomattavasti.

Suunnittelijavoimien vähyys oli edellisinä toimintakausina aiheuttanut tehtävien kasaantumista, mistä ei osastolle kertomusvuotena saadusta lisätyövoimasta huolimatta voitu täysin tyydyttävästi selvitä. Osaston toiminnan tehostamiseksi pantiin vuoden lopulla alulle organisaatiouudistus, jolloin osasto jaettiin kolmeen työryhmään. Oli kuitenkin ilmeistä, että yksinomaan tämänkaltaiset toimenpiteet eivät riittäneet. Lisääntyvät ja vaikeutuvat tehtävät edellyttivät työvoiman lisäämistä.

Yleiskaavaosasto. Osaston henkilökunta lisääntyi kertomusvuotena yhdeksällä hengellä. Osastolle palkattiin työsopimussuhteeseen neljä arkkitehtia, (joista yksi puutarha-arkkitehti), yleiskaavatutkija, tutkija, piirtäjä, toimistonhoitaja ja tilastoapulainen. Osasto käytti myös ulkopuolista asiantuntija-apua, josta mainittakoon Arkkitehtuuritoimisto Salonen & Savela ja Insinööritoimisto Tuttujew.

Osasto toimi kertomusvuotena talossa Mariankatu 5, jossa sillä oli käytettävissään 8 huonetta käsittävä huoneisto, jonka yhteispinta-ala oli 250 m². Koska osasto joutui toimimaan erillään viraston muista osastoista, vaikeutti tämä jossain määrin osastojen välisiä yhteyksiä. Osaston henkilökunnan voimakkaasta lisäyksestä johtuen toimintatilat kävivät myös ahtaiksi, mistä oli haittaa tehtävien hoitamiselle.

Osaston toiminta laajeni kertomusvuonna huomattavasti. Kuten edellä jo kävi ilmi,

saatiin suunnittelu- ja tutkimustehtäviin uusia voimia ja näin ollen voitiin luoda pohjaa järjestelmälliselle ja tarkkaan ohjelmointiin perustuvalla työllä. Toiminnassa pyrittiin muodostamaan työryhmiä, joissa oli mukana myös ulkopuolisia eri aloihin perehtyneitä asiantuntijoita.

Työssä pyrittiin objektiivisiin, tieteellisiin menetelmin mm. matemaattisia malleja käyttämällä selvittämään asutuksen, liike-elämän, teollisuuden ym. kaupunkitoimintojen tarvetta ja kehittämistä.

Yleiskaavaosastolla suoritettiin kertomusvuoden loppupuolella väestöennusteen tarkistus. Tämä tapahtui siten, että arvioitiin a) asuinhuoneistojen pinta-alan todennäköinen määrä ohjeluovina 1980 ja 2000 ja b) johdettiin tästä todennäköisen asumisväljyyssarvion (m²/asukas) mukaisesti ns. asuntoväestön määrä sekä c) arvioitiin muun väestön määrä edellisestä %-osuutena.

Kertomusvuoden alussa aloitettiin osastolla kaupunkilaisten virkistäytymistä ja vapaa-ajan viettoa koskeva perusselvitystyö, johon liittyi olennaisena kaupungin viher- ja vapaa-alueiden maankäyttölinen suunnittelutyö. Lahdessa oli elokuun loppussa Suomen Kaupunkiliiton järjestämänä yhdyskuntasuunnitteluseminaari teemanaan »Lisääntyvä vapaa-aika — yhdyskuntasuunnittelu». Helsingillä oli seminaarin yhteydessä oma osastonsa, jossa esiteltiin lähinnä mainittua perusselvitysmateriaalia. Helsingin näyttelyn materiaalia lähetettiin Suomen Arkkitehtiliiton pyynnöstä Montrealin maailmannäyttelyn yhdyskuntasuunnittelua esittelevään osastoon.

Liikennesuunnitteluosasto. Liikennesuunnitteluosastolla oli sen perustamisesta 1.4. 1964 lähtien samat 16 virkaa, joista koko kertomusvuoden ajan oli täyttämättä liikennesuunnittelupäällikön, liikenneinsinöörin, sähköinsinöörin ja kahden insinöörin virat.

Liikennesuunnittelupäällikön virkaa hoiti edelleen apulaisosastopäällikkö viransijaisena

sopimuspalkalla; samoin apulaisosastopäällikkönä oli viransijainen sopimuspalkalla. Muiden täyttämättä olleiden virkojen tehtäviä hoitivat työsuopimussuhteessa olevat henkilöt.

Vuoden aikana erosi osaston palveluksesta yksi toimistoapulainen, ja näin avoimeksi tulleeseen virkaan valittiin osastolla työsuopimussuhteessa ollut toimistoapulainen; avoimna ollut liikenneteknikon virka täytettiin valitsemalla siihen osaston 16. pl:n piirtäjän viran haltija, ja ko. piirtäjän virkaan valittiin henkilö osaston ulkopuolelta. Lisäksi osastolle palkattiin työsuopimussuhteeseen yksi insinööri, liikenneteknikko, piirtäjä, tilastoapulainen ja toimistoharjoittelija. Osaston palveluksessa oli työsuopimussuhteessa kertomuskautta lyhyempiä aikoja mm. opiskelijoita lähinnä tilastotehtävissä.

Liikennesuunnitteluosasto toimi kertomusvuotena kaupungin omistamassa talossa Aleksanterinkatu 16—18.

Osastolle kuuluvina tehtävinä valmisteltiin mm. kaupunkisuunnittelulautakunnan ja -viraston käsittelemiä liikenneasioita, laadittiin liikennejärjestelysuunnitelmia ja tehtiin esityksiä liikenneolojen kehittämiseksi sekä suoritettiin liikennetutkimuksia. Kaupunkisuunnittelulautakunnalle esiteltiin 369 asiaa, joista osaston omia aloitteita 56. Liikennejaostolle esiteltiin 39 asiaa, joista osaston aloitteita 7. Lisäksi osasto lähetti kertomusvuonna 159 kirjettä.

Liikennejärjestelyssä kiinnitettiin kertomusvuotena erityistä huomiota mm. itäisen suunnan liikenteen sujuvuuden parantamiseen. Muista käsitellyistä liikennesuunnitelmista mainittakoon Paciuksenkadun jatkamista Linnankoskenkadulta Mechelininkadulle ja Rautatien torin uudelleen järjestelyä koskevat ehdotukset.

Kertomusvuotena jatkettiin keskusohjattun liikennevalojärjestelmän rakentamista suunnitelmien mukaisesti yhteistyössä sähkölaitoksen, rakennusviraston ja laitteiden hankkijan Suomen Siemens Oy:n kanssa.

5. Kaupunkisuunnitteluvirasto

Vuoden aikana otettiin käyttöön ko. järjestelmään kuuluvat liikennevalot 28 risteyksessä ja aloitettiin myös keskusvalvomon rakentaminen rakennusviraston toimesta kaupunkisuunnittelulautakunnan tekemän esityksen pohjalta.

Vuoden lopussa oli käytössä 808 pysäköintimittaria, joista 2 tunnin 786, 1 tunnin 10 ja ½ tunnin 30 kpl. Kertomusvuonna ostettiin 210 uutta pysäköintimittaria, mutta maahan saapumisen viivästymisen vuoksi niiden asentaminen jäi seuraavaan vuoteen.

Tavanomaisten liikennetutkimusten lisäksi jatkettiin myös pysäköintiä ja liikenneonnettomuuksia koskevia tutkimuksia. Viimeksimainitussa tutkimuksessa selvitettiin onnettomuuksien kehitystä 15 vuoden ajalta n. 100 risteyksessä, ja kertomusvuonna valmistui osatutkimus, jossa oli yksityiskohtaisesti eritelty onnettomuudet 38 risteyksessä. Tut-

kimuksen tuloksiin perustuen pyrittiin toteutettavissa olevin toimenpitein parantamaan liikenneturvallisuutta. Edelleen järjestettiin mainittua liikenneonnettomuustutkimusta ja pysäköintikysymyksiä koskeva tiedotustilaisuus lehdistön edustajille.

Yhteenvedo viraston tuloista ja menoista.
T u l o t. Asemakaavan muutoskarttojen laatimispalkkiot olivat yht. 6 190 mk. Valokopiokarttojen myynnistä kertyi 432 mk. Tulot olivat yht. 6 622 mk.

M e n o t. Palkkiot, palkkamenot sekä sosiaaliturvamaksut olivat yht. 1 769 639 mk, pysäköintimittarien hankintaan käytettiin 54 360 mk, liikennevalojen asentamiseen 1 187 813 mk, Keskustan asemakaavan kehittämiseen 7 960 mk sekä maaperä- ja kallioperätutkimuksiin 98 004 mk. Muut menot olivat yht. 247 293 mk. Kaikki menot yht. olivat 3 365 069 mk.